

зміщення фокусу з пасивної жалоби на активне вивчення уроків стійкості, де досвід подолання катастрофи стає фундаментом для нової екологічної етики. Таке мультидисциплінарне осмислення дозволяє розглядати Зону не лише як пам'ятку минулого, а й як стратегічний ресурс для формування безпечного майбутнього в умовах глобальних технологічних та кліматичних викликів. Ця еволюція сприйняття підтверджує, що Чорнобиль залишається живим символом, який продовжує генерувати актуальні сенси для сучасного українського та світового співтовариства.

Список літератури:

1. Ковальчук А. С. Темний туризм як інструмент формування екологічної свідомості. *Вісник КНУКиМ. Серія: Туризм*. 2021. Т. 4, № 1. С. 45-58.

10. Чорнобиль: Переосмислення / за ред. В. М. Тиліщак. Український інститут національної пам'яті. Київ : Пріоритети, 2021. 84 с.

УДК 338.48-6:17:316.7(477.41)

**ТЕМНИЙ ТУРИЗМ У ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ: ЕТИЧНІ
ВИКЛИКИ ТА РОЛЬ У ЗБЕРЕЖЕННІ
СУСПІЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ**

Іщенко Ю. Ю., Єпик Л. І.

Сумський національний аграрний університет

E-mail: sisenko961@gmail.com, larusyabarabash2017@gmail.com

Темний туризм у Зоні відчуження є складним соціокультурним явищем, що поєднує інтерес до місць трагедій із потребою осмислення історичних подій та збереження суспільної пам'яті. Чорнобильська зона, сформована внаслідок аварії на атомній електростанції, поступово стала одним із найбільш відомих об'єктів темного туризму у світі, привертаючи увагу відвідувачів, дослідників та представників різних культурних середовищ.

Сутність темного туризму полягає у відвідуванні місць, пов'язаних із трагічними подіями, катастрофами або складними історичними процесами. У випадку Чорнобильської зони це не лише інтерес до індустриальних об'єктів чи покинутих територій,

але й прагнення зрозуміти масштаби катастрофи, її наслідки для людей і довкілля, а також усвідомити уроки минулого. Темний туризм може виконувати важливу освітню та меморіальну функцію [2].

Разом із тим розвиток такого виду туризму супроводжується низкою етичних викликів. Одним із ключових є ризик перетворення трагедії на об'єкт комерціалізації та розваги, що може призводити до поверхневого або сенсаційного сприйняття подій. Особливої уваги потребує питання поваги до постраждалих, їхніх родин та пам'яті про загиблих. У цьому контексті важливо формувати відповідальне ставлення як з боку організаторів туристичних послуг, так і з боку відвідувачів.

Етичний підхід до розвитку темного туризму передбачає створення змістовних наративів, які базуються на історичній правді, наукових дослідженнях та гуманістичних цінностях. Важливу роль відіграють музеї, інформаційні центри, екскурсійні програми та освітні ініціативи, що сприяють глибшому розумінню подій Чорнобильської катастрофи. Такий підхід дозволяє перетворити туристичний досвід на процес осмислення, а не споживання [1].

Водночас важливим є забезпечення безпеки відвідувачів, контроль за дотриманням правил перебування на території та обмеження негативного впливу на природне середовище. Це вимагає чіткої регламентації туристичної діяльності та відповідального управління територією.

Отже, темний туризм у Чорнобильській зоні відчуження є неоднозначним, але важливим явищем, що поєднує етичні виклики з можливостями збереження суспільної пам'яті.

Список літератури:

1. Чорнобиль серед найстрашніших туристичних напрямків світу. Режим доступу: <https://vartonews.com.ua/2019/09/26/chornobyl-sered-najstrashnichych-turystichnych-naprjamkiv-svitu/>

2. «Чорний туризм» та історична пам'ять. URL : <https://day.kyiv.ua/article/cuspilstvo/chornyy-turyzm-ta-istorychna-pamyat> (дата звернення: 29.03.2026).